

OLKINAITĖ MATILDA

Poetė **Matilda Olkinaitė** gimė 1922 m. birželio 6 d. Panemunėlio (Rokiškio r.) vaistininko Naumano Olkino šeimoje, turėjo šviesių perspektyvų tapti garsia poete – eilėraščius rašė jau nuo dvylikos metų. Trumpame šios talentingos merginos gyvenimo kelyje buvo ir Kupiškis: baigusi Panemunėlio pradžios mokyklą, 1932–1935 m. mokėsi Kupiškio progimnazijoje, o brandos atestatą 1939 m. gavo Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje. 1939 m. rudenį pradėjo studijuoti prancūzų kalbą ir literatūrą Kauno Vytauto Didžiojo universitete, o nuo 1940 m. sausio studijas tęsė jau Vilniaus universitete. Deja, nebuvo lemta baigti mokslų... Matildos gyvenimas tetruko vos 19 metų ir užgeso 1941 m. liepą Turdvario miške netoli Kavoliškio (Rokiškio r.): čia buvo sušaudytos dvi Panemunėlio žydų šeimos – Olkinai ir Jofės.

2005 m. kupiškėnė mokytoja Aldona Zinkevičienė (1919–2013) prisiminė M. Olkinaitę: „Tai buvo 1933–1934 metai. Aš mokiausi ketvirtoje Kupiškio progimnazijos klasėje, o Matlė (taip ją visi vadino) antroje ar trečioje klasėje. Buvo graži, kukli, linksma mergaitė. Akys ir plaukai tamsūs, o veido oda – balta. Matlė buvo žydaitė, bet labai gerai, be jokio akcento kalbėjo lietuviškai. Po Kupiškį sklandė tokia žinia – Matlė poetė. Tai mus domino ir imponavo. Keletas jos eilėraščių buvo spausdinti vaikų žurnale „Žvaigždutė“. Visi vartėm, skaitėm. Matlės kūryba, mintys visai nesiskyrė nuo mūsų, lietuvių vaikų. Ji rašė apie gamtą, minėdavo ir mūsų šventes. Ir mums visai buvo nesvarbu, kad ji žydaitė. 1934 m. rudenį pradėjau mokyti Panevėžio gimnazijoje ir Matlės daugiau nesusitikau.“

Kupiškėnai susipažinti su M. Olkinaitės kūryba pirmą progą turėjo 2004 m., kai poetės atminimui skirtą literatūrinę-muzikinę kompoziciją „...širdy nepasakyta žodi aš nešu..“ viešojoje bibliotekoje pristatė aktorė Virginija Kochanskytė, dainininkė Rita Preikšaitė, pianistas Saulius Šiaučiulis ir smuikininkas Juozas Staniulis. 2016 m. asociacijos „Rokiškio teatras“ režisierė Neringa Danienė pastatė spektaklį „Nutildytos mūzos“ apie Matildą ir Olkinų šeimą. 2019 m. literatūrologas, humanitarinių mokslų daktaras Mindaugas Kvietkauskas sudarė, o Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas išleido M. Olkinaitės kūrybos rinktinę „Atrakintas dienoraštis“.